

УДК 343.01

Філей Ю.В.¹, Феняк О.Р.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² асп. НУ «Запорізька політехніка»

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА НЕЗАКІНЧЕНИЙ ЗЛОЧИН: АНАЛІЗ МОЖЛИВИХ ЗМІН

Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи» була створена робоча група з питань розвитку кримінального права. Робота над проектом нового Кримінального кодексу України триває. Робоча група з питань розвитку кримінального права вже завершила обговорення Загальної частини та більшості розділів Особливої частини нового Кодексу (newcriminalcode.org.ua/criminal-code).

Відповідно до ч. 1 ст. 3.2.4. «Призначення покарання за незакінчений злочин» проекту Кримінального кодексу України, при призначенні покарання за незакінчений злочин суд, керуючись статтями 2.6.2 і 2.6.3 КК України, враховує ступінь здійснення злочинного наміру та причини, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.

Схожа норма є й в чинному КК України. Так, в ч. 1 ст. 68 «Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті» зазначається, що при призначенні покарання за незакінчене кримінальне правопорушення суд, керуючись положеннями статей 65–67 КК України, враховує ступінь тяжкості вчиненого особою діяння, ступінь здійснення кримінально протиправного наміру та причини, внаслідок яких кримінальне правопорушення не було доведено до кінця.

Вважаємо слушною спробу розділити ст. 68 «Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті» чинного КК України на ст. 3.2.4. «Призначення покарання за незакінчений злочин» та ст. 3.2.5. «Призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті». У частинах 2 та 3 ст. 68 чинного КК України, крім того, зазначається, що за вчинення готування до злочину строк або розмір покарання не може перевищувати половини, а за вчинення замаху на кримінальне правопорушення – двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК.

Стаття 3.2.4. «Призначення покарання за незакінчений злочин» проекту КК України схожої норми не містить. У ч. 3 ст. 2.6.2. «Готування до злочину» проекту КК України зазначається, що у разі готування до злочину 5–9 ступенів тяжкості злочину знижується на три ступеня.

Необхідно зазначити, що відповідно до ч. 4 ст. 2.6.1. «Поняття і види незакінченого кримінального правопорушення» проєкту КК України, не є кримінальним правопорушенням: готування до проступку та готування до злочину 1–4 ступенів тяжкості. В ч. 2 ст. 14 «Готування до кримінального правопорушення» чинного КК з цього приводу зазначається, що готування до кримінального проступку або злочину, за який статтею Особливої частини КК передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання, не тягне за собою кримінальної відповідальності. Вважаємо за доцільне зазначити, що відповідно до ст. 3.1.6. «Санкції за злочини» проєкту КК України за злочин 4 ступеня передбачено покарання до 6 років ув'язнення.

Що стосується особливостей призначення покарання за замах, то відповідно до ч. 5 ст. 2.6.3. «Замах на кримінальне правопорушення» проєкту КК України, у разі замаху на злочин 3–8 ступенів тяжкості злочину знижується: 1) при закінченому замаху – на один ступінь; 2) при незакінченому замаху – на два ступеня. Чинний кримінальний закон не зобов'язує суд визначати обсяг покарання з обов'язковим врахуванням відповідних різновидів замаху. На наш погляд, відповідна ініціатива є позитивним кроком у належній диференціації кримінальної відповідальності.

Відповідно до ч. 4 ст. 2.6.1. «Поняття і види незакінченого кримінального правопорушення» проєкту КК України, не є кримінальним правопорушенням: замах на проступок та замах на злочин 1–2 ступенів тяжкості. В чинному КК передбачена можливість притягнення до кримінальної відповідальності за замах на будь-які кримінальні правопорушення.

Необхідно зазначити, що відповідно до ч. 2 ст. 3.2.4. «Призначення покарання за незакінчений злочин» проєкту Кримінального кодексу України, за замах на злочин 9 ступеня тяжкості довічне ув'язнення не призначається. Хоча згідно з ч. 4 ст. 68 чинного КК України, довічне позбавлення волі за вчинення готування до злочину та вчинення замаху на злочин не застосовується, крім випадків вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених у статтях 109–114-1, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачених у статтях 437–439, частині першій статті 442 та статті 443 КК.

На наш погляд, у цій нормі є технічна помилка, напевно, обумовлена постійним динамізмом доопрацювання проєкту КК України, оскільки в частині 4 статті 2.6.3 проєкту КК України зазначається, що замах на вчинення кримінального правопорушення є: 1) закінченим, якщо особа виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення кримінального правопорушення до кінця; 2) незакінченим, якщо особа не виконала усіх дій, які вважала необхідними для доведення кримінального правопорушення до кінця.

Необхідно посилатися не на частину 4, а на частину 5 статті 2.6.3. «У разі замаху на злочин 3–8 ступенів тяжкості злочину знижується: 1) при закінченому замаху – на один ступінь; 2) при незакінченому замаху – на два ступеня».